Urząd Miejski w Tyczynie
ul. Rynek 18
36-020 Tyczyn

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

RAPORT

z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Tyczyn wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji

Tyczyn, lipiec 2016 r.

Spis treści

1.WSTĘP – METODOLOGIA OPRACOWANIA 3
1.1 Charakterystyka metody 3
2.CHARAKTERYSTYKA GMINY 5
2.1 Położenie 5
2.2 Demografia 6
2.3 Rynek pracy – bezrobocie 8
2.4 Pomoc społeczna 9
2.5 Gospodarka 12
2.6 Środowisko naturalne 13
2.7 Infrastruktura 14
2.7.1. Sieć wodno-kanalizacyjna 14
2.7.2. Sieć gazowa 15
3. WYZNACZANIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH DO DIAGNOZY W GMINIE TYCZYN ... 16
3.1 Podstawowe informacje chrakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary 16
4. IDENTYFIKACJA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZGMINNEGO 20
4.1 WSKAŹNIKI ZAJAWISK NEGATYWNYCH 20
5. WYNIKI DELIMITACJI I WSKAŹNIKI OBSZARÓW DO REWITALIZACJI 37
5.1 Analiza porównawcza 38
6. TERENY ZDIAGNOZOWANE JAKO OBSZARY KRYZYSOWE 44
6.1 Obszary do rewitalizacji 44
6.2 Podsumowanie ..... 45~~44~~

1. WSTĘP – METODOLOGIA OPRACOWANIA

Zadaniem niniejszego opracowania jest wyznaczenie obszarów zdegradowanych w gminie Tyczyn, celem opracowania dokumentu o nazwie ***„Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Tyczyn na lata 2016-2022”.*** Sporządzenie Lokalnego Programu Rewitalizacji przez gminę Tyczyn wynika z wymogów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego (RPO WP) na lata 2014-2020 i daje możliwość realizacji działań rewitalizacyjnych przy wsparciu środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program sporządzony został zgodnie z zasadami zawartymi w rozdziale 1.5.4 *Umowy Partnerstwa*[1], zatwierdzonej decyzją Komisji Europejskiej w dniu 23 maja 2014 r. oraz *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, która weszła w życie w dniu 18 listopada 2015 r. W programie uwzględniono również przepisy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w zakresie zapisów dotyczących rewitalizacji.

Celem nadrzędnym *RAPORTU z diagnozy służącej wyznaczeniu obszarów zdegradowanych Gminy Tyczyn wraz z uzasadnieniem i rekomendacją terenów do objęcia Lokalnym Programem Rewitalizacji* jest rozpoznanie terenu gminy Tyczyn, dokonanie diagnozy problemów społecznych oraz funkcjonalno-przestrzennych lub technicznych, gospodarczych, środowiskowych. Następnie zdefiniowanie i wyznaczenie obszaru wymagającego rewitalizacji przy współpracy ze społecznością terenów zdegradowanych oraz z zaangażowaniem wszystkich interesariuszy tych obszarów.

Raport został opracowany zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (art.9 ust.1—2) oraz *Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* (dokument przyjęty w dniu 3 lipca 2015 r.);

W trakcie przeprowadzonej analizy oraz przeprowadzonych konsultacji z przedstawicielami samorządu lokalnego wytypowano następujące czynności, będące jednocześnie częściami poniższego opracowania:

- analizę wskaźnikową gminy na tle województwa;
- analizę struktury funkcjonalno- przestrzennej gminy;
- podział obszaru Gminy Tyczyn na poszczególne miejscowości;
- analizę miernikową poszczególnych miejscowościach w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej i funkcjonalno- przestrzennej;

W opracowaniu, zgodnie z wytycznymi, przyjęto do analizy metodę porównawczą jednostek urbanistycznych opartą na zestawie syntetycznych wskaźników degradacji, pozwalającą na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów (jednostek urbanistycznych – miejscowości) gminy.

1.1 Charakterystyka metody

Jako syntetyczne wskaźniki degradacji wzięto do analizy wskaźniki wskazane w wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Są to wskaźniki opisujące negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Dane zostały pozyskane z Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miejskiego w Tyczynie (ewidencje ludności, podmiotów

[1] *Umowa Partnerstwa, Programowanie perspektywy finansowej 2014–2020, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 23.05.2014*

gospodarczych, gruntów i budynków), Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Miejskiej Policji, Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz innych instytucji i podmiotów działających na terenie gminy. Z uwagi na charakter i cel opracowania jakim jest analiza i ocena sytuacji wewnątrzgminnej, dobór wskaźników oparto o wydzielone jednostki urbanistyczne jakimi w tym wypadku są miejscowości.

Dla poprawnego wyznaczenia obszaru rewitalizacji należy dodatkowo na obszarach gminy znajdujących się w stanie kryzysowym (z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych), zdiagnozować występowanie co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów, jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Otrzymane wskaźniki w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zestawiono w tabele podsumowujące każdą ze sfer. W większości badanych wskaźników otrzymana wartość świadczy o sytuacji gorszej niż średnia w gminie, jednak w niektórych przyjętych wskaźnikach wartość świadczy o sytuacji lepszej niż średnia w gminie, zatem w tych przypadkach za odchylenie od normy uznawane były wartości poniżej średniej. Każdy z analizowanych wskaźników w którym występują nieprawidłowości, zaznaczono kolorem szarym. W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer. Następnie dokonano klasyfikacji wskaźników świadczących o odchyleniach od normy, polegającej na nadaniu punktacji w skali od „1” do „6”, gdzie punkt „1” – „poniżej normy” – nadano jednostkom o niewielkich anomaliach , zaś punkt „6” – „najgorszy” – został przyznany jednostkom, w których odchylenia od normy są bardzo duże. Dla wartości świadczących o lepszej sytuacji niż średnia dla gminy przyjęto wartość „0”.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają wskaźniki opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

Analizując poziom wskaźników zgodnie z art. 10 *Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* w ww. sferach obejmujących analizowane jednostki urbanistycznie, wyznaczono obszary zdegradowane, cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

2.1 Położenie

Gmina Tyczyn jest gminą miejsko-wiejską. Znajduje się w południowo-wschodniej Polsce, w centralnej części województwa podkarpackiego, w powiecie rzeszowskim.

Rysunek 1. Położenie gminy Tyczyn na tle kraju, województwa podkarpackiego i powiatu rzeszowskiego

Źródło : www.tyczyn.pl

Jako jednostka administracyjna graniczy: od północy z miastem wojewódzkim Rzeszowem, na małym odcinku od zachodu (wzdłuż Wisłoka) z gminą Boguchwała, od zachodu z gminą Lubenia, od południa z gminami Błażowa i Hyżne, a od wschodu z gminą Chmielnik.

Gmina ma bardzo korzystne położenie komunikacyjne, odległość od Rzeszowa wynosi około 1,5 km, od Dynowa - 30 km (droga krajowa Rzeszów - Dynów), od siedzib gmin Doliny Strugu: od Chmielnika Rzeszowskiego - 7 km, od Błażowej - 16 km i od Hyżnego - 7 km.

Obszar gminy Tyczyn rozciąga się na terenie Pogórza Karpackiego, a dokładniej należy do mezoregionu Pogórza Dynowskiego. Położenie to stanowi o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu. Grzbiety występujących tu wzniesień biegną w różnych kierunkach, różny jest stopień nachylenia stoków, które rzeźbią liczne cieki wodne i osuwiska. Wprawdzie różnica w bezwzględnej wysokości nad poziomem morza na obszarze gminy nie jest duża, lecz znacznie bardziej istotne są różnice w budowie

geologicznej. Ona warunkuje nie tylko typ krajobrazu, ale też rodzaj występujących minerałów i gleb, a to z kolei wpływa na charakter świata roślin i zwierząt

W skład gminy wchodzi miasto Tyczyn oraz sołectwa: Borek Stary, Hermanowa, Kielnarowa, Matysówka.

Tabela 1. Powierzchnia miejscowości w Gminie Tyczyn

Lp.	MIEJSCOWOŚĆ	POWIERZCHNIA (km^2)	% OGÓŁU
1	Borek Stary	13,15 km^2	22,29
2	Hermanowa	17,99 km^2	30,49
3	Kielnarowa	12,90 km^2	21,86
4	Matysówka	5,30 km^2	8,98
5	Tyczyn	9,66 km^2	16,37
	GMINA OGÓŁEM:	**59 km^2**	**100**

Źródło: Urząd Miejski w Tyczynie

Gmina obejmuje obszar 59 km^2, co stanowi 5,1% powierzchni powiatu rzeszowskiego. Największą miejscowością jest Hermanowa. Jej powierzchnia stanowi 30,49% ogólnej powierzchni gminy. Najmniejszą miejscowością pod względem powierzchni jest Matysówka, która stanowi 8,68% gminy.

Gmina Tyczyn wchodzi w skład Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego, skupiającego miasto Rzeszów i dwanaście gmin ościennych: Boguchwałę, Chmielnik, Czarną, Głogów Małopolski, Krasne, Lubenię, Łańcut, miasto Łańcut, Świlczę, Trzebownisko i Tyczyn. Stanowi także północno-zachodnią część mikroregionu Dolina Strugu, obejmującego gminy: Błażowa, Chmielnik, Hyżne i Tyczyn.

2.2 Demografia

Liczba mieszkańców gminy Tyczyn, na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Tyczynie z dnia 31 grudnia 2014 r., wynosi 11 689. Średni wiek mieszkańców wynosi 38,2 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podkarpackiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Przejęcie przez miasto Rzeszów z gminy Tyczyn miejscowości Biała (od 1 stycznia 2009 r.) spowodowało spadek ilości mieszkańców o 2031 osób. Kolejna zmiana granic spowodowana odejściem największego sołectwa gminy - miejscowości Budziwój (od 1 styczna 2010 r.), skutkowała spadkiem ilości mieszkańców o dalsze 4094 osoby. Mimo spadku ilości mieszkańców w latach 2009 i 2010, związanych z utratą dwóch sołectw o 6125 osób, tj. o 36,9%, liczba mieszkańców gminy Tyczyn w kolejnych latach wzrastała.

Mieszkańcy gminy Tyczyn stanowią ok 7% mieszkańców powiatu rzeszowskiego oraz 0,54% ludności województwa podkarpackiego.

W gminie Tyczyn na kilometr kwadratowy przypada 198 osób.

Tabela 2. Stan ludności w miejscowościach gminy Tyczyn, 31.12.2014 r.

Lp.	MIEJSCOWOŚCI	LUDNOŚĆ	%OGÓŁU
1	Borek Stary	1800	15,4
2	Hermanowa	2738	23,42
3	Kielnarowa	1920	16,43
4	Matysówka	1529	13,08
5	Tyczyn	3702	31,67
	GMINA OGÓŁEM:	**11 689**	**100**

Źródło: Urząd Miejski w Tyczynie

Największą miejscowością gminy pod względem liczby mieszkańców jest miasto Tyczyn, jego mieszkańcy stanowią ponad 31% ludności gminy. Natomiast najmniejszą miejscowością jest Matysówka, której mieszkańcy stanowią 13,08% ogółu ludności w gminie.

Tabela 3. Przyrost naturalny w gminie Tyczyn w 2011 -2014 roku

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Urodziny	127	112	130	124
Zgony	97	100	83	76
Zgony niemowląt	1	0	1	0
Przyrost naturalny	**30**	**12**	**47**	**48**

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Gmina Tyczyn ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 48. W 2014 roku urodziło się 124 dzieci, w tym 73 dziewczynek, co stanowi 58,9% wszystkich urodzonych dzieci oraz 51 chłopców (41,1%). Obecnie w gminie Tyczyn można zaobserwować prawie równomierny rozkład ludności pod względem płci, liczba kobiet nieznacznie przewyższa liczbę mężczyzn (50,7% stanowią kobiety, a 49,3% mężczyźni).

W 2014 roku zarejestrowano 177 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 148 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Tyczyn 29. W tym samym roku 6 osób zameldowało się z zagranicy. Nie zarejestrowano natomiast wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 6.

Tabela 4. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku - gmina Tyczyn (2011-2014)

	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym	2 420	2 410	2 467	2 435
w wieku produkcyjnym	6 996	7 106	7 161	7 145
w wieku poprodukcyjnym	1 742	1 769	1 836	1 920

	2011	2012	2013	2014
% udział w ogólnej liczbie mieszkańców				
w wieku przedprodukcyjnym	21,6	21,4	21,5	21,2
w wieku produkcyjnym	62,6	63,1	62,4	62,1
w wieku poprodukcyjnym	15,8	15,5	16,1	16,7

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2014 r. 62,1% ogółu mieszkańców gminy Tyczyn stanowili mieszkańcy w wieku produkcyjnym (spadek w porównaniu z latami 2011-2013), 21,2% w wieku przedprodukcyjnym i 16,7% w wieku poprodukcyjnym (najwyższy odnotowany wskaźnik % w latach 2011-2014). Powyższa analiza wskazuje, że społeczeństwo gminy zaczyna się starzeć. Zaobserwować można wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym i mniejszy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

2.3 Rynek pracy – bezrobocie

Bezrobocie jest zjawiskiem polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i chcących pracować nie znajduje żadnego zatrudnienia. W Polsce, zgodnie z *Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy*, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Cechą specyficzną polskiego bezrobocia jest stosunkowo niska aktywność bezrobotnych, zarejestrowanych jako osoby poszukujące pracy, w podejmowaniu wysiłków na rzecz szybkiego formalnego zatrudnienia. Ponadto osłabienie aktywności w tym obszarze wynika często ze zbyt małej różnicy między możliwym do uzyskania zarobkiem z tytułu legalnego zatrudnienia, a wysokością zasiłku dla bezrobotnych, przy jednoczesnej możliwości zatrudnienia „na czarno”. Zjawisko bezrobocia stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych, pociąga za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne.

Rysunek 2. Udział długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w poszczególnych miejscowościach gminy Tyczyn, stan na 31.12.2014 r.

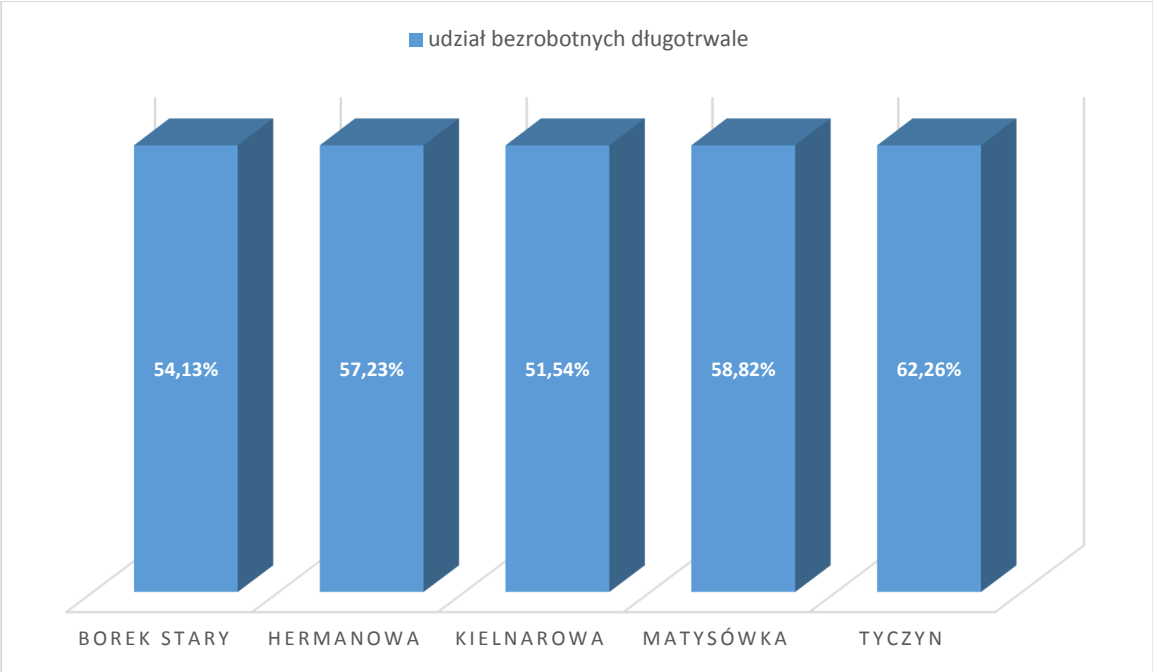

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie

Bezrobocie to jeden z istotnych zjawisk społecznych, nie omija również gminy Tyczyn. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, na koniec 2014 r., na terenie gminy zarejestrowanych było 686 osób, z czego 396 osób to osoby bezrobotne długotrwale (powyżej 12 miesięcy). Wśród ogólnej liczby osób bezrobotnych 51,4% stanowiły kobiety, natomiast 48,6% mężczyźni.

Zarówno w gminie Tyczyn, jak też w powiecie rzeszowskim, wskaźnik bezrobocia liczony jako relacja liczby osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym uległ w latach 2010-2014 pogorszeniu. Dynamika negatywnych zmian w tym zakresie była wyższa w gminie Tyczyn, niż w powiecie rzeszowskim – nastąpił wzrost wskaźnika dla gminy Tyczyn o 22,8% (w 2010 – 7,9; 2011 – 8,0; 2012 – 9,3; 2013 - 9,6; 2014 – 9,7), natomiast dla powiatu o 11,1%. (w 2010 – 8,1; 2011 – 8,4; 2012 – 9,2; 2013 - 9,6; 2014 – 9,0

2.4 Pomoc społeczna

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Główne cele pomocy społecznej:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie zasiłków/pomocy na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,
- zapewnienie zasiłków/pomocy do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.

Działaniami z zakresu pomocy społecznej w gminie Tyczyn zajmuje się Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyczynie. Placówka jest samodzielną jednostką organizacyjno-budżetową. Celem działania Ośrodka jest pomoc w uzyskaniu samodzielności oraz możliwości finansowych, osobom i rodzinom zamieszkałym na terenie Gminy Tyczyn, umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Swoje zadania Ośrodek realizuje współdziałając z jednostkami samorządu terytorialnego, stowarzyszeniami i organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami i fundacjami.

M-GOPS w Tyczynie udziela pomoc finansową z tytułu:

- ubóstwa;
- sieroctwa;
- bezdomności;
- bezrobocia;
- niepełnosprawności;
- długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- przemocy w rodzinie;
- potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczpospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą;
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- alkoholizmu lub narkomanii;
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W gminie Tyczyn ze świadczeń pomocy społecznej korzysta 1053 osoby. Szczegółowe dane przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Liczba osób pobierająca świadczenia pomocy społecznej na terenie gminy Tyczyn ze względu na charakter pomocy, stan na 31.12.2015 r.

Charakter pomocy / Miejscowość	Zasiłek okresowy	Zasiłek stały	Pobyt w domach pomocy społecznej	Zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom z zaburzeniami psychicznymi	Usługi opiekuńcze	Dożywianie dzieci
Borek Stary	85	6	2	0	1	5	55
Hermanowa	138	6	2	0	1	1	96
Kielnarowa	46	3	2	0	1	5	26
Matysówka	59	8	3	0	4	1	29
Tyczyn	100	24	5	1	4	9	47
RAZEM:	**428**	**47**	**14**	**1**	**11**	**21**	**253**

Źródło: M-GOPS w Tyczynie

2.5 Gospodarka

Gmina Tyczyn ma charakter rolniczo-przemysłowy. Wiodącą funkcją gminy jest rolnictwo, produkcja żywności oraz obsługa ludności i związane z tym osadnictwo. Ogółem funkcjonuje 2 665 gospodarstw rolnych, wśród których przeważają gospodarstwa małe zajmujące powierzchnię do 2,5 ha. Ponad 76% ogólnej liczby gospodarstw mieści się w obszarze do 2 ha, a tylko 2% to gospodarstwa powyżej 5 ha. Obecnie produkcja rolnicza nastawiona jest na zaspokojenie własnych potrzeb rolników, ale gmina może stanowić bazę surowcową dla przetwórstwa rolno-spożywczego oraz produkcji przemysłowej dla potrzeb rolnictwa, a także rozwoju usług służących rolnictwu i gospodarce żywnościowej.

W gminie Tyczyn funkcjonują podmioty gospodarcze głównie z sektorów handlowych i usługowych. Do większych podmiotów gospodarczych zlokalizowanych na terenie gminy należą:

- Tyczyńska Fabryka Urządzeń Wentylacyjnych „Tywent" Sp. z.o.o. w Tyczynie,
- PPHU „POM-TYCZYN" Spółka Jawna Tyczyn,
- Linker-Europa Sp. z.o.o. w Tyczynie,
- Spółdzielnia Telekomunikacyjna OST w Tyczynie,
- Firma Handlowo-Usługowa „SZiK" Spółka Jawna w Tyczynie,
- Przedsiębiorstwo Produkcji, Handlu i Usług „H-GAZ" Spółka Jawna w Tyczynie,
  Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy „Jar" Spółka Cywilna w Kielnarowej,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska" w Tyczynie,
- Bank Spółdzielczy w Tyczynie,
- Wokwen-Rzeszów Spółka Cywilna w Tyczynie,
- „Źródlanka" w Borku Starym,
  „UNIMET" Spółka Jawna Oddział w Tyczynie.

Tabela 6. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych

GRUPA	2011	2012	2013	2014
Sektor prywatny ogółem	772	803	829	856
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	660	683	703	725
Sektor prywatny – spółki handlowe	34	39	45	44
Sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4	5	6	6
Sektor prywatny – spółdzielnie	5	5	5	5

GRUPA	2011	2012	2013	2014
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	24	24	24	26

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

W 2014 roku w gminie Tyczyn zarejestrowanych w rejestrze REGON było 878 podmiotów gospodarczych. Były to głównie podmioty gospodarcze w sektorze prywatnym. Dane te świadczą pozytywnie o rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy i wskazują na siłę potencjału sektora prywatnego gospodarki. Istotne jest również to, że jest to dalszy systematyczny wzrost w stosunku do lat poprzednich. W gminie Tyczyn w 2014 roku osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowiły 82,57% wszystkich podmiotów gospodarczych w gminie.

2.6 Środowisko naturalne

Obszar gminy Tyczyn rozciąga się na terenie Pogórza Karpackiego, a dokładniej należy do mezoregionu Pogórza Dynowskiego. Położenie to stanowi o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu. Grzbiety występujących tu wzniesień biegną w różnych kierunkach, różny jest stopień nachylenia stoków, które rzeźbią liczne cieki wodne i osuwiska. Wprawdzie różnica w bezwzględnej wysokości nad poziomem morza na obszarze gminy nie jest duża, lecz znacznie bardziej istotne są różnice w budowie geologicznej. Ona warunkuje nie tylko typ krajobrazu, ale też rodzaj występujących minerałów i gleb, a to z kolei wpływa na charakter świata roślin i zwierząt.

Gmina Tyczyn położona jest w dorzeczu Wisłoka. Występujące tu wody powierzchniowe to przede wszystkim wody dopływów Wisłoka. Północna część gminy przylega do Zalewu na Wisłoku w Rzeszowie. Największym ciekiem wodnym w gminie jest przepływający przez cały jej obszar Strug. Poza ciekami wodnymi, woda powierzchniowa występuje w kilku niewielkich stawach pełniących rolę małej retencji, położonych przy granicy Tyczyna z Rzeszowem Gmina posiada też zasoby wód mineralnych. Eksploatowane są wody oligoceńskie - z odwiertów dla potrzeb komunalnych gminy oraz dla potrzeb wytwórni wody w Borku Starym (wody zmineralizowane oraz wodorowęglanowo – wapniowo - magnezowe). Gmina Tyczyn jest obszarem występowania wyjątkowo dobrej wody. Są tu liczne źródła (wody szczelinowe - ze skał trzecio- i czwartorzędowych), które legenda łączy z przypadkami cudownych uzdrowień i życiowych dobrodziejstw. Najbardziej znane to „cudowne" źródełka w Przylasku przysiółku Hermanowej oraz na terenie klasztoru Ojców Dominikanów w Borku Starym. Woda z tych źródeł nie wykazuje większego zmineralizowania, lecz od lat ma renomę zdrowej wody.

Pod względem klimatycznym obszar gminy położony jest w zasięgu wpływów klimatu przejściowego z przewagą umiarkowanego kontynentalnego o większych rocznych amplitudach temperatury (upalne lata i mroźne zimy). Wiosny są tutaj krótkie, przechodzą niepostrzeżenie w długie lato. Zimy są długie i mroźne. Roczne sumy opadów są nieco niższe niż na wyżej położonych terenach.

Najcenniejszy pod względem krajobrazowym i przyrodniczym teren Pogórza Dynowskiego, w skład którego wchodzi obszar gmin Tyczyn, Chmielnik, Błażowa, Hyżne, Niebylec z wsią Gwoźnica oraz Markowa z wsią Husów, został objęty ochroną prawną jako tzw. obszar chronionego krajobrazu. Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje południowo-zachodnią część Pogórza Dynowskiego, jego cała powierzchnia to 24 620 ha. Na terenie gminy Tyczyn, Hyżnieńsko-Gwoźnicki

Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje jej południowo-wschodnią część o powierzchni 941,60 ha. Hyżnieńsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu jest drugim co do wielkości (po Mielecko-Kolbuszowskim) obszarem chronionego krajobrazu w województwie podkarpackim. Hyżniańsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu posiada tylko 32% (wg innych źródeł 25%) powierzchni leśnej. Przeważają tu lasy liściaste i mieszane, tworzące grądy i skupiska drzew bukowych będące pozostałością pradawnej buczyny karpackiej. Skupiska drzew w dolinach rzecznych są pozostałością lasów łęgowych. W rezerwacie przyrody Mójka (gmina Błażowa), znajdującym się na terenie tego obszaru, przedmiotem ochrony jest las bukowo-jodłowy oraz stanowisko bobra europejskiego. Rezerwat Wilcze (gminy: Błażowa i Niebylec) został utworzony ze względu na kompleks jodły podgórskiej ze znacznym udziałem buka. Przez najciekawsze przyrodniczo i krajobrazowo tereny Hyżniańsko-Gwoźnickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu przebiegają fragmenty szlaków turystycznych: żółtego Dookoła Rzeszowa oraz niebieskiego wiodącego z Rzeszowa do Dynowa.

2.7 Infrastruktura

Infrastruktura techniczna spełnia bardzo istotne funkcje związane z rozwojem społeczno-gospodarczym danego obszaru. Urządzenia infrastruktury są czynnikiem rozwoju lokalnego oraz wpływają na poziom życia mieszkańców. Szybki rozwój infrastruktury w poszczególnych miejscowościach jest między innymi wynikiem konsekwentnej polityki prowadzonej przez samorządowe władze gminy, współdziałania mieszkańców poprzez darowizny na rzecz realizowanych inwestycji oraz dotacji uzyskanych od fundacji i organizacji pomocowych.

2.7.1. Sieć wodno-kanalizacyjna

Zarządzaniem siecią wodociągową i kanalizacyjną na terenie gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Eko-Strug Sp. z o.o. (spółka z wyłącznym udziałem gminy).

Woda w gminie Tyczyn dostarczana jest z trzech ujęć:

- ujęcia MPWiK w Rzeszowie, z którego korzystają mieszkańcy Matysówki (80% dostępności),
- ujęcia EKO-STRUG w Tyczynie, z którego korzystają mieszkańcy gminy Tyczyn (90% dostępności), Kielnarowej (70% dostępności), Hermanowej (60%) i Borek Stary(30%),
- ujęcia EKO-STRUG w Tyczynie położonego w Budziwoju - dzielnicy miasta Rzeszowa i Rzeszowie z którego korzysta już 70% mieszkańców.

Budowa wodociągów, ujęć wody i pompowni, prowadzona w planowy sposób, owocuje w postaci sukcesywnie oddawanych do użytku kolejnych odcinków sieci komunalnej. Z końcem 2005 r. została zakończona budowa nowoczesnej stacji uzdatniania wody w Tyczynie, która dostarcza wodę o jakości spełniającej wymogi Ministra Zdrowia w zakresie wody przeznaczonej dla spożycia przez ludzi.

Mimo prowadzonych inwestycji, nie udało się nadal odrobić wieloletnich zapóźnień w tym zakresie. W 2014 r. z sieci wodociągowej w gminie Tyczyn korzystało ok. 55% mieszkańców. Dla porównania, w powiecie rzeszowskim – 78,1%.

Od 1990 r. trwa okres intensywnego inwestowania w rozbudowę sieci kanalizacyjnej w gminie z przerzutem ścieków do oczyszczalni w Rzeszowie. Obecnie realizowane są kolejne etapy kanalizacji gminy Tyczyn. W 2014 r. z sieci kanalizacyjnej w gminie Tyczyn korzystało 66,6% mieszkańców natomiast w powiecie – 70,6%.

Rozbudowa sieci wodociągowo-kanalizacyjnej jest przedsięwzięciem kosztownym i utrudnionym przez rozproszoną zabudowę obszaru gminy. Rozproszona zabudowa bardzo utrudnia, a niekiedy wręcz uniemożliwia pozyskanie środków zewnętrznych na rozbudowę sieci kanalizacyjnej, ze względu na brak możliwości osiągnięcia wymaganego wskaźnika koncentracji korzystających z tej sieci. Wskaźnik ten nie obowiązuje wprawdzie dla budowy sieci wodociągowej, jednak na szczeblu regionalnym praktycznie brak jest środków finansowych na ten cel w RPO WP (ok. 16 mln zł na całe województwo).

2.7.2. Sieć gazowa

Gmina Tyczyn zakończyła proces gazyfikacji w roku 2002. Wszystkie miejscowości gminy mają obecnie sieć gazową zasilaną gazem ziemnym wysokometanowym GZ-50 (poza obszarami o rozproszonej zabudowie, odległymi od centrum poszczególnych miejscowości). Średnioprężny gazociąg zainstalowany w Rzeszowie wykorzystywany jest do zasilania w gaz miasta Tyczyn oraz wsi Borek Stary, Hermanowa i Kielnarowa. Z ogólnej liczby gospodarstw domowych w gminie dostawami gazu objętych jest 2 597, tj. ponad 48,10%.

3. WYZNACZANIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH DO DIAGNOZY W GMINIE TYCZYN

Na potrzeby analizy czynników określających stan kryzysowy, do zdiagnozowania przyjęto miejscowości jako jednostki urbanistyczne umożliwiające porównanie wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników degradacji.

Rysunek 3. Podział administracyjny gminy Tyczyn

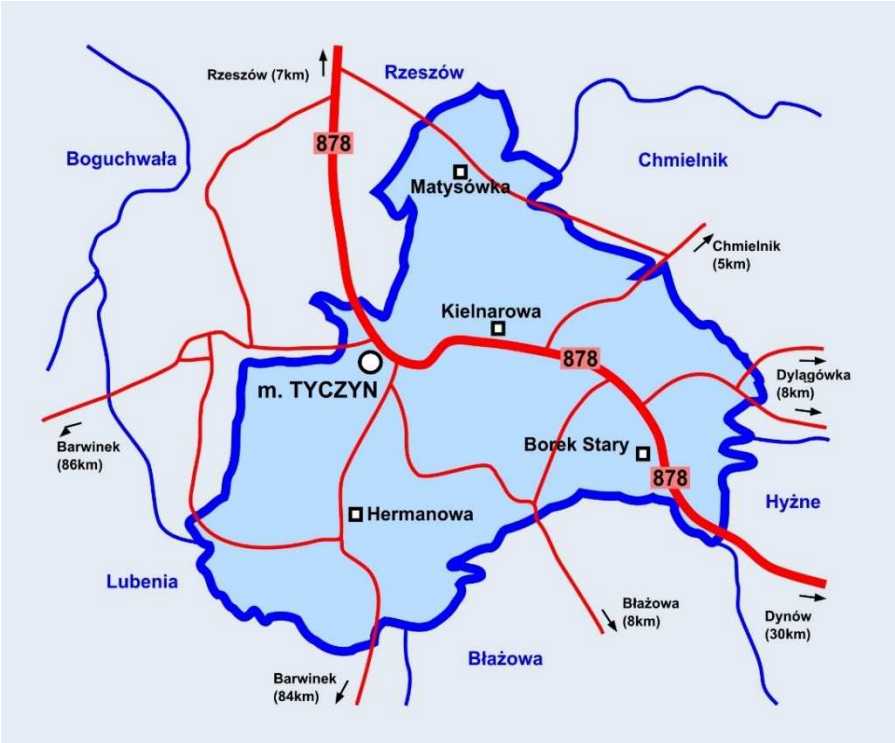

Źródło: www.tyczyn.pl

3.1 Podstawowe informacje chrakteryzujące poszczególne diagnozowane obszary

Głównymi czynnikami do rozwoju obszarów są:

- członkostwo Polski w Unii Europejskiej i związane z tym przyjęcie europejskich standardów, regulacji prawnych i priorytetów rozwojowych,
- zjawiska zachodzące w społeczeństwie (np. wzrost świadomości obywatelskiej),
- wzrost poczucia tożsamości i identyfikacji się mieszkańców z miastem, zmiany w strukturze wiekowej, ruchy migracyjne,
- zjawiska zachodzące w gospodarce (np. globalizacja, wzrost znaczenia branż innowacyjnych i kreatywnych, zanikanie branż tradycyjnych, skrócenie cyklu życia wyrobów, rozwój nowoczesnych technologii),
- zjawiska zachodzące w sferze usług publicznych, zwłaszcza związane z nowymi standardami zarządzania,
- możliwości współpracy i wymiany międzynarodowej.

Charakter powiązań układów przestrzennych w strukturze sieci osadniczej jest jednym z podstawowych czynników generujących rozwój poszczególnych elementów tej struktury.

Miasto Rzeszów stanowi podstawowy czynnik rozwojowy i obsługowy dla gminy w następujących dziedzinach:

- rynek pracy – możliwość zatrudnienia w mieście,
- infrastruktura techniczna - połączenie komunikacyjne z regionem, krajem, połączenia międzynarodowe,
- oświata - świadczenia usług o charakterze przedszkolnych, podstawowym, ponadpodstawowym, jak również wyższym.
- usługi medyczne - specjalistyczne usługi medyczne, hospitalizacja, pogotowie ratunkowe,
- kulturalne - teatr, kina, imprezy,
- obsługi administracyjnej - usług bankowych, ubezpieczeń społecznych, doradztwa biznesowego, urzędu skarbowego itp.
- rynek zbytu produktów rolnych i produkcji rzemieślniczej.

Istnieją, choć zdecydowanie mniej znaczące powiązania odwrotne miasta z gminą. Dotyczy to głównie:

- wzrostu zainteresowania mieszkańców miasta do osiedlania się na terenie gminy, przede wszystkim na obszarach przygranicznych o dobrych powiązaniach drogowych, jak również tańsze niż w mieście tereny budowlane, niższe podatki,
- lokowania drobnych zakładów rzemieślniczych i usługowych (z powodów jak wyżej),
- rozwoju podmiejskiej, głównie świątecznej rekreacji i wypoczynku.

Powiązania te wynikające z wzajemnego sąsiedztwa gminy z miastem należy uznać za bardzo pozytywne, aktywizujące gminę i zgodne z tendencją rozwoju stref podmiejskich wokół znaczących ośrodków miejskich.

Ważnym elementem generującym rozwój gminy jest dostępność do traktatów komunikacyjnych. Gmina ma bardzo korzystne położenie komunikacyjne - jest zlokalizowana na szlaku handlowym północ-południe oraz w pobliżu szlaku wschód-zachód (droga międzynarodowa nr 4, wiodąca od granicy zachodniej państwa z Niemcami do granicy wschodniej z Ukrainą). Odległość dzieląca Tyczyn od granicy z Ukrainą wynosi około 100 km (przejście graniczne w Medyce), natomiast od granicy ze Słowacją (przejście graniczne w Barwinku) ok. 80 km. Najbliższe lotnisko znajduje się w Jasionce koło Rzeszowa, w odległości ok. 20 km od Tyczyna. Gminę przecina ponad 7-kilometrowy odcinek drogi wojewódzkiej nr 878 relacji Rzeszów - Dylągówka. Od niej odgałęziają się drogi powiatowe o znaczeniu ponadlokalnym i lokalnym.

Głównym czynnikiem powodującym kształtowanie procesów rozwojowych gminy są jej mieszkańcy. W gminie Tyczyn obserwuje się rozwój budownictwa indywidualnego. Wynika to z dużego zainteresowania osiedlaniem się w miejscowościach przyległych do aglomeracji rzeszowskiej.

Gmina Tyczyn posiada znaczące walory turystyczne, szczególnie w kontekście ich wykorzystania przez mieszkańców sąsiedniej aglomeracji miejskiej, jaką tworzy Rzeszów. Przemawiają za tym liczne zabytki, pamiątki historyczne i ciekawostki terenowe oraz urozmaicone krajobrazy Pogórza rzeszowskiego. Obszar ten jest na tyle ciekawy, że może zainteresować krajoznawców i miłośników przyrody, ludzi szukających krótkiego wypoczynku w spokoju i ciszy.

Tabela 7. Charakterystyka poszczególnych miejscowości gminy Tyczyn

Miejscowości	Liczba mieszkańców*	Powierzchnia (km^2)*	Krótka charakterystyka miejscowości
Borek Stary	1800	13,15	Borek Stary znajduje się 5 km na południowy-wschód od Tyczyna. Graniczy od zachodu i północy z Kielnarową od wschodu z wsią Borówki (gm. Chmielnik), od południa z Nowym Borkiem (gm. Błażowa), od południowego wschodu z Brzezówką (gm. Hyżne). Przez miejscowość przebiega droga wojewódzka nr 878 relacji Rzeszów-Dylągówka. Większą część wsi zajmują użytki rolne oraz lasy. Miejscowość lokowana na XV wiek. W miejscowości znajduje się Sanktuarium Matki Boskiej. Borek Stary słynie również z bardzo dobrej jakości wód mineralnych produkowanych na terenie miejscowości.
Hermanowa	2738	17,99	Hermanowa to największa pod względem powierzchni miejscowość gminy Tyczyn znajdująca się na południe od Tyczyna. Ma najbardziej ze wszystkich miejscowości gminy urozmaiconą rzeźbę terenu - rozciąga się wzdłuż głębokiej doliny potoku Hermanówka. Samodzielną wsią została od 1507 roku, wcześniej obszar ten był przedmieściami Tyczyna. Wieś jest zabudowana głównie nowymi willowymi domami. Znajduje się tam kapliczka oraz źródełko do którego mieszkańcy przyjeżdżają po wodę.
Kielnarowa	1920	12,90	Kielnarowa położona jest we wschodniej części gminy Tyczyn, nad rzeką Strug. Kiedyś była częścią Tyczyna, dopiero później została samodzielną miejscowością. Przez miejscowość przebiega droga wojewódzka nr 878 relacji Rzeszów-Dylągówka, wzdłuż której znajduje się najstarsza część wsi tworząca gęstą zabudowę. Zachowało się tu jeszcze kilkadziesiąt drewnianych domów i wiejskich zagród z XIX/XX w. oraz stary młyn wodny z XVIII w. W Kielnarowej znajduje się kampus Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie. W centrum wsi znajduje się Centrum Rekreacyjno-Kulturalne, kościół parafialny pw. Wniebowstąpienia Pańskiego, szkoła podstawowa i remiza OSP.
Matysówka	1529	5,30	Matysówka to najmniejsza miejscowość gminy położona 4 km na północny wschód od Tyczyna. Położona jest na terenie pagórkowatym, wznoszącym się do 333 m n.p.m. i ok. 160 m nad doliną Wisłoka. Ma bardzo urozmaiconą rzeźbę terenu. Główna zabudowa wsi ciągnie się po prawej stronie doliny, wzdłuż drogi prowadzącej z Zalesia do najwyższego krańca wsi - Działów. Po lewej stronie doliny leży część wsi zwana II Strona. Matysówka od północy i zachodu graniczy z Rzeszowem, od południa z Tyczynem i Kielnarową, od wschodu z Chmielnikiem. Wieś rozciąga się nad potokiem Matysówka, który po przepłynięciu Zalesia, na terenie Rzeszowa wpada do Strugu. Pierwsza pisana wzmianka o Matysówce pochodzi z 1423 r. W centrum wsi znajduje się Dom Ludowy - gruntownie przebudowany w połowie lat 90-tych, szkoła podstawowa, kościół pw. NMP Królowej Polski oraz remiza OSP.

Miejscowości	Liczba mieszkańców*	Powierzchnia (km^2)*	Krótka charakterystyka miejscowości
Tyczyn	3702	9,66	Tyczyn to siedziba władz gminnych, leży pomiędzy rzeką Strug a potokiem Hermanówka, na południe od Rzeszowa. Poza zwartą zabudową centrum, teren miasta rozciąga się w postaci trzech nieregularnych, wąskich pasów wcinających się w obszar sąsiednich miejscowości. Pas północno-wschodni, zabudowany posesjami Mokrej Strony i Łanów Tyczyńskich, dochodzi do Matysówki, gdzie graniczy z Łanami Kielnarowskimi, pas zachodzi rozciąga się w kierunku Rzeszowa – Potoki Tyczyńskie. W pasie południowym leżą zabudowania dzielnicy Zagrody i Lasku. Tyczyn został założony na mocy dokumentu króla Kazimierza Wielkiego, wystawionego w Niepołomicach , datowanego na 14 marca 1368 r. Od 1973 roku Tyczyn jest siedzibą władz miasta i gminy. Najważniejsze zabytki to: staromiejski układ urbanistyczny, kościół parafialny św. Katarzyny i Świętej Trójcy, zespół pałacowo-parkowy. Miasto zabudowane jest głównie zwartym, szeregowym budownictwem mieszkaniowym, znajduje się w nim kilka niskich bloków.

**Stan na 31 grudnia 2014 r.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Tyczynie

4. IDENTYFIKACJA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZGMINNEGO

Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, czyli poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

Dla każdego badanego wskaźnika ustalono wskaźnik syntetyczny degradacji (dana referencyjna). Zasadniczo daną referencyjną jest średnia dla gminy. Jednostki urbanistyczne, dla których wskaźnik syntetyczny będzie gorszy niż średnia dla gminy może być potencjalnie uznany za zdegradowany, pod warunkiem występowania na nim, co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

4.1 WSKAŹNIKI ZAJAWISK NEGATYWNYCH

KATEGORIA: DEMOGRAFIA

- **Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań, a liczbą wymeldowań pomnożony przez 100, i liczby mieszkańców gminy

      Wsk.deg. = ((Lzam – Lwym)*100)/ Lmg

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań w miejscowości, a liczbą wymeldowań w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

Wsk.deg.miej. = ((Lzam – Lwym)*100)/ Lmm

- **wartość referencyjna wynosi -0,11**[2]

Tabela 8. Demografia – wskaźnik: saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12. 2014 r.

Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	0,39
2	Hermanowa	0,40
3	Kielnarowa	0,36
4	Matysówka	0,39
5	Tyczyn	0,10
GMINA OGÓŁEM		**0,30**

- **Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Miejski w Tyczynie , stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

  - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym gminy i liczby osób w wieku produkcyjnym gminy, pomnożony przez 100%

  Wsk.deg. = (Lopop/ Lopg)*100%

  - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym miejscowości i liczby osób w wieku produkcyjnym miejscowości, pomnożony przez 100%

  Wsk.deg.miej. = (Lopop/Loprs)*100%

  - **wartość referencyjna wynosi 27,9%**[3]

[2] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.
[3] *Ibidem*

Tabela 9. Demografia – wskaźnik: ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	27,29 %
2	Hermanowa	27,27 %
3	Kielnarowa	27,30 %
4	Matysówka	27,26 %
5	Tyczyn	26,01 %
GMINA OGÓŁEM		**26,87 %**

- **Mediana wieku**
  - dane źródłowe: GUS – Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2015, stan na 31.12.2014 r.

  - **wartość referencyjna wynosi 38 lat** [4]

Tabela 10. Kategoria demografia – wskaźnik: mediana wieku, stan na 31.12.2014 r.

Mediana wieku		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	37,3
2	Hermanowa	37,3
3	Kielnarowa	37,3
4	Matysówka	37,3
5	Tyczyn	39,5
GMINA OGÓŁEM		**38,2**

[4] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

- **Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu różnicy między liczbą urodzeń żywych w gminie, a liczbą zgonów w gminie pomnożony przez 100, i liczby mieszkańców gminy

      Wsk.deg. = ((Lużg – Lzg)*100)/ lmg

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu różnicy między liczbą urodzeń żywych w miejscowości, a liczbą zgonów w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

      Wsk.deg.miej. = ((Lużm – Lzm)*100)/ Lmm

    - **wartość referencyjna wynosi 0,07**[5]

Tabela 11. Demografia – wskaźnik: przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.122014 r.

Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	0,44
2	Hermanowa	0,80
3	Kielnarowa	0,68
4	Matysówka	0,52
5	Tyczyn	-0,05
GMINA OGÓŁEM		**0,42**

[5] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

KATEGORIA: RYNEK PRACY

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z bezrobociem, analizie poddano podstawowe kategorie wpływające na poziom bezrobocia w gminie:

- **Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem**
  - dane źródłowe: Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gmin:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy i liczby osób bezrobotnych ogółem w gminie, pomnożony przez 100%

      Wsk.deg.=(Lob/Lbmg)*100%

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy w miejscowości i liczby bezrobotnych ogółem w miejscowości, pomnożony przez 100%

      Wsk.deg.miej.=(Lobm/Lbm)*100%

    - **wartość referencyjna wynosi 61,5%**[6]

Tabela 12. Rynek pracy – wskaźnik: liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem, stan na 31.12.2014 r.

Miejscowość		Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem	Liczba osób bezrobotnych długotrwale pow. 12 m-cy	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Borek Stary	109	59	54,13 %
2	Hermanowa	166	95	57,23 %
3	Kielnarowa	97	50	51,54 %
4	Matysówka	102	60	58,82 %
5	Tyczyn	212	132	62,26 %
GMINA OGÓŁEM		**686**	**396**	**57,73 %**

- **Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

[6] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

- **syntetycznego degradacji gmin:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu udziału bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w liczbie ludności w wieku produkcyjnym pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców gminy

Wsk.deg.=(Lobz*100%)/Lbmg

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu udziału bezrobotnych zarejestrowanych ogółem w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości

Wsk.deg.miej.=(Lobm*100%)/Lbm

- **wartość referencyjna wynosi 10,2%**[7]

Tabela 13. Rynek pracy – wskaźnik: udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	6,05%
2	Hermanowa	6,06%
3	Kielnarowa	5,05%
4	Matysówka	6,67%
5	Tyczyn	5,72%
GMINA OGÓŁEM		**5,86%**

KATEGORIA: POMOC SPOŁECZNA

Dla zobrazowania negatywnego zjawiska związanego z ubóstwem, analizie poddano dane związane z liczbą osób, które zgodnie z ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej są uprawnione do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego:

- **Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyczynie, stan 31.12.2014r.

[7] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

- metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

Wsk.deg.=(Lz*100)/Lmg

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości**: wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

Wsk.deg.miej.=(Lz*100)/Lmm

- **wartość referencyjna wynosi 6,1**[8]

Tabela 14. Pomoc społeczna – wskaźnik: liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	10,77
2	Hermanowa	10,37
3	Kielnarowa	7,9
4	Matysówka	10,98
5	Tyczyn	6,88
GMINA OGÓŁEM		**9,00**

- **Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tyczynie, stan 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

[8] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

Wsk.deg.=(Lz*100)/Lmg

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości**: wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

Wsk.deg.miej.=(Lz*100)/Lmm

- **wartość referencyjna wynosi 3,16**[9]

Tabela 15. Pomoc społeczna – wskaźnik: korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		
Miejscowość		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	2,61
2	Hermanowa	1,68
3	Kielnarowa	2,81
4	Matysówka	2,68
5	Tyczyn	1,45
GMINA OGÓŁEM		**2,07**

KATEGORIA: EDUKACJA

Jakość edukacji (poziom nauczania) w poszczególnych gminach można ocenić na podstawie wyników egzaminów szóstoklasistów

- **Wyniki egzaminów 6-klasisty**
  - dane źródłowe: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, stan 31.12.2015 r.

- **wartość referencyjna 67,7%**[10]

[9] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.
[10] *Ibidem*

Tabela 16. Kategoria edukacja – wskaźnik: wyniki egzaminów 6-klasisty, stan na 31.12.2015 r.

Wyniki egzaminów 6-klasisty		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	70,9 %
2	Hermanowa	65,5 %
3	Kielnarowa	70,6 %
4	Matysówka	65,7 %
5	Tyczyn	72,0 %
GMINA OGÓŁEM		**68,94 %**

KATEGORIA: PODMIOTY GOSPODARCZE

- **Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

      Wsk.deg.=(Lzpg*100)/Lmg

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

      Wska.deg.miej.= (lzpg*100)/lmm

    - **wskaźnik referencyjny wynosi 7,6**[11]

[11] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

Tabela 17. Podmioty gospodarcze – wskaźnik: liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	6,61
2	Hermanowa	5,33
3	Kielnarowa	7,13
4	Matysówka	7,91
5	Tyczyn	9,59
GMINA OGÓŁEM		**7,51**

- **Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

  - **syntetycznego degradacji gminy**: wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

    Wsk.deg.=(Lzpg*100)/Lmg

  - **degradacji dla poszczególnych miejscowości**: wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

    Wska.deg.miej.= (lzpg*100)/lms

  - **wartość referencyjna wynosi 0,7**[12]

[12] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

Tabela 18. Podmioty gospodarcze – wskaźnik: liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	0,27
2	Hermanowa	0,25
3	Kielnarowa	0,57
4	Matysówka	0,52
5	Tyczyn	0,40
GMINA OGÓŁEM		**0,39**

KATEGORIA: BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

- **Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: Komenda Miejska Policji w Rzeszowie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby przestępstw i wykroczeń w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

      Wsk.deg.=(Lpwg*100)/Lmg

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby przestępstw i wykroczeń w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

      Wska.deg.miej.= (Lzpg*100)/lms

    - **wartość referencyjna wynosi 1,32**[13]

[13] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

Tabela 19. Bezpieczeństwo publiczne – wskaźnik: liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2014 r.

Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	1,05
2	Hermanowa	1,16
3	Kielnarowa	1,40
4	Matysówka	1,04
5	Tyczyn	3,40
GMINA OGÓŁEM		**1,88**

KATEGORIA: UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE

- **Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych**
  - dane źródłowe: Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu liczby budynków wybudowanych przed 1989 i liczby budynków ogółem oraz liczby 100%

      Wsk.deg.=(Lb1989/Lbo)*100%

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu liczby budynków wybudowanych przed 1989 miejscowości i liczby budynków ogółem w miejscowości oraz liczby 100%

      Wska.deg.miej.= (Lb1989/Lbo)*100%

    - **wartość referencyjna wynosi 76,36%**[14]

[14] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

Tabela 20. Uwarunkowania przestrzenne – wskaźnik: liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych, stan na 31.12.2011 r.

Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	58,29 %
2	Hermanowa	61,98%
3	Kielnarowa	48,22%
4	Matysówka	36,20%
5	Tyczyn	51,94%
GMINA OGÓŁEM		**52,42%**

KATEGORIA: INTEGRACJA SPOŁECZNA

- **Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania**
  - dane źródłowe: Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby organizacji pozarządowych w gminie pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców gminy

      Wsk.deg.=(Lop*100)/Lmg

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby organizacji pozarządowych w miejscowości pomnożony przez 100 i liczby mieszkańców miejscowości

      Wska.deg.miej.= (Lopm*100)/lms

    - **wartość referencyjna wynosi 0,33**[15]

[15] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

Tabela 21. Integracja społeczna – liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania, stan na 31.12.2013 r.

Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	0,17
2	Hermanowa	0,07
3	Kielnarowa	0,21
4	Matysówka	0,07
5	Tyczyn	0,27
GMINA OGÓŁEM		**0,17**

- **Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)**
  - dane źródłowe: Państwowa Komisja Wyborcza, stan na 31.12.2014 r
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu podzielony przez liczbę wyborców i liczby 100

Wsk.deg.=(Log/Lwyb)*100

- **wskaźnika degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu w miejscowości podzielony przez liczbę wyborców w miejscowości i liczby 100

Wska.deg.miej.= (Logm/Lwybm)*100

- **wartość referencyjna wynosi 43,85%**[16]

Tabela 22. Integracja społeczna – wskaźnik: frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura), stan na 31.12.2014 r.

Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)				
Miejscowości		**Liczba wyborców**	**Udział w głosowaniu**	**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	1396	745	53,37 %

[16] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)				
Miejscowości		Liczba wyborców	Udział w głosowaniu	Wskaźnik degradacji dla miejscowości
2	Hermanowa	2095	1138	54,32 %
3	Kielnarowa	1431	725	50,66 %
4	Matysówka	1164	519	44,59 %
5	Tyczyn	2839	1677	59,07 %
GMINA OGÓŁEM		**8 925**	**4804**	**53,82 %**

KATEGORIA: OCHRONA ŚRODOWISKA

- **Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej**
  - dane źródłowe: Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

  - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci gazowej pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców gminy

    Wsk.deg. = (Losw*100%)/Lmg

  - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci gazowej w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości

    Wsk.deg.miej.= (Losgm*100%)/Lmm

  - **wartość referencyjna wynosi 72,5%**[17]

Tabela 23. Ochrona środowiska – wskaźnik: odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej, stan na 31.12.2014 r.

Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Borek Stary	41,1 %
2	Hermanowa	43 %
3	Kielnarowa	53,3 %
4	Matysówka	53,6 %
5	Tyczyn	72,6 %
GMINA OGÓŁEM		**52,72%**

[17] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

- **Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej**
  - dane źródłowe: Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

    - **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców gminy

      Wsk.deg. = (Losw*100%)/Lmg

    - **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości

      Wsk.deg.miej.= (Losw*100%)/Lms

    - **wartość referencyjna wynosi 80,2%**[18]

Tabela 24. Ochrona środowiska – wskaźnik: odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, stan na 31.12.2014 r.

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej		
Miejscowości		Wskaźnik degradacji dla miejscowości
1	Borek Stary	3,8 %
2	Hermanowa	73,1 %
3	Kielnarowa	56,0 %
4	Matysówka	57,5 %
5	Tyczyn	84,0 %
GMINA OGÓŁEM		

- **Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej**
  - dane źródłowe: Urząd Miejski w Tyczynie, stan na 31.12.2014 r.
  - metodologia wyznaczania wskaźnika:

[18] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

- **syntetycznego degradacji gminy:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców gminy

Wsk.deg. = (Losk*100%)/Lmg

- **degradacji dla poszczególnych miejscowości:** wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości

Wsk.deg.miej.= (Losk*100%)/Lmm

- **wartość referencyjna wynosi 68,7%**[19]

Tabela 25. Ochrona środowiska – wskaźnik: odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej, stan na 31.12.2014 r.

Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej		
Miejscowości		**Wskaźnik degradacji dla miejscowości**
1	Borek Stary	55,8 %
2	Hermanowa	66,4 %
3	Kielnarowa	48,8 %
4	Matysówka	79,2 %
5	Tyczyn	82,8 %
GMINA OGÓŁEM		**66,6 %**

[19] Zgodnie z Wytycznymi Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020 (PROJEKT), Rzeszów 1 marca 2016 r.

5. WYNIKI DELIMITACJI I WSKAŹNIKI OBSZARÓW DO REWITALIZACJI

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji.

O obszarze problemowym możemy mówić, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-urbanistycznej czy przestrzennej danego obszaru, lecz związany jest przede wszystkim ze sferą gospodarczą i społeczną, warunkującą funkcjonalność terenu.

Podstawową kategorią wyznaczenia obszaru, jako „kryzysowego" i wskazania go do działań z zakresu rewitalizacji powinien być fakt, iż sytuacja zastana jest tam gorsza niż średnia dla danego obszaru.

W rozdziale zaprezentowano wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych. Porównania dokonano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki określone w ustawie o rewitalizacji (art. 10 ustawy o rewitalizacji) oraz wskaźników określonych zgodnie z projektem *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020*

Wyznaczono obszary zdegradowane cechujące się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na których, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, gmina zamierza prowadzić rewitalizację.

Każdy z analizowanych wskaźników w którym występują nieprawidłowości, zaznaczono kolorem szarym.

W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer.

Następnie dokonano klasyfikacji wskaźników świadczących o odchyleniach od normy, polegającej na nadaniu punktacji w skali od „1" do „6", gdzie punkt „1" –„poniżej normy" –nadano jednostkom o niewielkich anomaliach, zaś punkt „6" –„najgorszy" –został przyznany jednostkom, w których odchylenia od normy są bardzo duże. Dla wartości świadczących o lepszej sytuacji niż średnia dla gminy przyjęto wartość „0". Otrzymaną punktację podsumowano i podzielono przez ilość analizowanych wskaźników dzięki czemu uzyskano średnią arytmetyczną.

5.1 Analiza porównawcza

Tabela 26. Analiza porównawcza wskaźników

KATEGORIA: DEMOGRAFIA									
Wskaźnik porównawczy / Jednostka urbanistyczna	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		Mediana wieku		Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		SUMA
Borek Stary	0,39	0	27,29 %	0	37,3	0	0,44	0	0
Hermanowa	0,40	0	27,27 %	0	37,3	0	0,80	0	0
Kielnarowa	0,36	0	27,30 %	0	37,3	0	0,68	0	0
Matysówka	0,39	0	27,26 %	0	37,3	0	0,52	0	0
Tyczyn	0,10	0	26,01 %	0	39,5	1	-0,05	1	2
GMINA OGÓŁEM	**0,30**		**26,87 %**		**38,2**		**0,42**		2
WARTOŚĆ REFERENCYJNA	**-0,11**		**27,9**		**38**		**0,07**		

Tabela 27. Wskaźniki porównawcze

KATEGORIA											
Wskaźnik porównawczy	**RYNEK PRACY**				**POMOC SPOŁECZNA**				**EDUKACJA**		**SUMA**
Jednostka urbanistyczna	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Wyniki egzaminów 6-klasisty		
Borek Stary	54,13 %	0	6,05%	0	10,77	1	2,61	0	70,9 %	0	1
Hermanowa	57,23 %	0	6,06%	0	10,37	1	1,68	0	65,5 %	1	2
Kielnarowa	51,54 %	0	5,05%	0	7,9	1	2,81	0	70,6 %	0	1
Matysówka	58,82 %	0	6,67%	0	10,98	1	2,68	0	65,7 %	1	2
Tyczyn	62,26 %	1	5,72%	0	6,88	1	1,45	0	72,0 %	0	2
GMINA OGÓŁEM	**57,73%**		**5,86%**		**9,00**		**2,07**		**68,94%**		8
WARTOŚĆ REFERENCYJNA	**61,5%**		**10,2%**		**6,1**		**3,16**		**67,7%**		

Tabela 28. Wskaźniki porównawcze

KATEGORIA													
Wskaźnik porównawczy	**PODMIOTY GOSPODARCZE**				**BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE**		**UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE**		**INTEGRACJA SPOŁECZNA**				**SUMA**
Jednostka urbanistyczna	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba budynków mieszkalnych zamieszkałych, wybudowanych przed rokiem 1989 w relacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych zamieszkałych		Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Frekwencja w wyborach do organów jednostek samorządu terytorialnego (I tura)		
Borek Stary	6,61	1	0,27	1	1,05	0	58,29 %	0	0,17	1	53,37 %	0	**3**
Hermanowa	5,33	1	0,25	1	1,16	0	61,98%	0	0,07	1	54,32 %	0	**3**
Kielnarowa	7,13	1	0,57	1	1,40	1	48,22%	0	0,21	1	50,66 %	0	**4**
Matysówka	7,91	0	0,52	1	1,04	0	36,20%	0	0,07	1	44,59 %	0	**2**
Tyczyn	9,58	0	0,40	1	3,40	1	51,94%	0	0,27	1	59,07 %	0	**3**
GMINA OGÓŁEM	**7,51**		**0,39**		**1,88**		**52,42%**		**0,17**		**53,82%**		**15**
WARTOŚĆ REFERENCYJNA	**7,6**		**0,7**		**1,32**		**76,36%**		**0,33**		**43,85%**		

Tabela 29. Wskaźniki porównawcze

KATEGORIA: OCHRONA ŚRODOWISKA							
Wskaźnik porównawczy / Jednostka urbanistyczna	Odsetek ludzi korzystającej z sieci gazowej		Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej		Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej		**SUMA**
Borek Stary	41,1 %	1	3,8 %	1	55,8 %	1	**3**
Hermanowa	43 %	1	73,1 %	1	66,4 %	1	**3**
Kielnarowa	53,3 %	1	56,0 %	1	48,8 %	1	**3**
Matysówka	53,6 %	1	57,5 %	1	79,2 %	0	**2**
Tyczyn	72,6 %	0	84,0 %	0	82,8 %	0	**0**
GMINA OGÓŁEM	**52,72 %**		**54,88 %**		**66,6 %**		**11**
WARTOŚĆ REFERENCYJNA	**72,5%**		**80,2%**		**68,7%**		

Tabela 30. Analiza porównawcza wybranych wskaźników z poszczególnych kategorii

KATEGORIA																	
Wskaźnik porównawczy	**DEMOGRAFIA**		**RYNEK PRACY**		**POMOC SPOŁECZNA**		**EDUKACJA**		**PODMIOTY GOSPODARCZE**		**BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE**		**INTEGRACJA SPOŁECZNA**		**OCHRONA ŚRODOWISKA**		**SUMA**
Miejscowości	Mediana wieku		Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Wyniki egzaminów 6-klasisty		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Odsetek ludzi korzystającej z sieci gazowej		
Borek Stary	37,3	0	54,13 %	0	10,77	1	70,9 %	0	0,27	1	1,05	0	0,16	1	41,1 %	1	**4**
Hermanowa	37,3	0	57,23 %	0	10,37	1	65,5 %	1	0,25	1	1,16	0	0,07	1	43 %	1	**5**
Kielnarowa	37,3	0	51,54 %	0	7,9	1	70,6 %	0	0,57	1	1,40	1	0,21	1	53,3 %	1	**5**
Matysówka	37,3	0	58,82 %	0	10,98	1	65,7 %	1	0,52	1	1,04	0	0,07	1	53,6 %	1	**5**
Tyczyn	39,5	1	62,26 %	1	6,88	1	72,0 %	0	0,40	1	3,40	1	0,27	1	72,6 %	0	**6**
GMINA OGÓŁEM	**38,2**		**57,73%**		**9,00**		**68,94%**		**0,39**		**1,88**		**0,0017**		**52,72%**		**25**
WARTOŚĆ REFERENCYJNA	**38**		**61,5%**		**6,1**		**67,7%**		**0,7**		**1,32**		**0,33**		**72,5%**		
	Wartość powyżej referencyjnej		**Wartość powyżej referencyjnej**		**Wartość powyżej referencyjnej**		**Wartość poniżej referencyjnej**		**Wartość poniżej referencyjnej**		**Wartość powyżej referencyjnej**		**Wartość poniżej referencyjnej**		**Wartość poniżej referencyjnej**		

Rysunek 4. Ranking miejscowości – negatywne zjawiska określające obszary zdegradowane

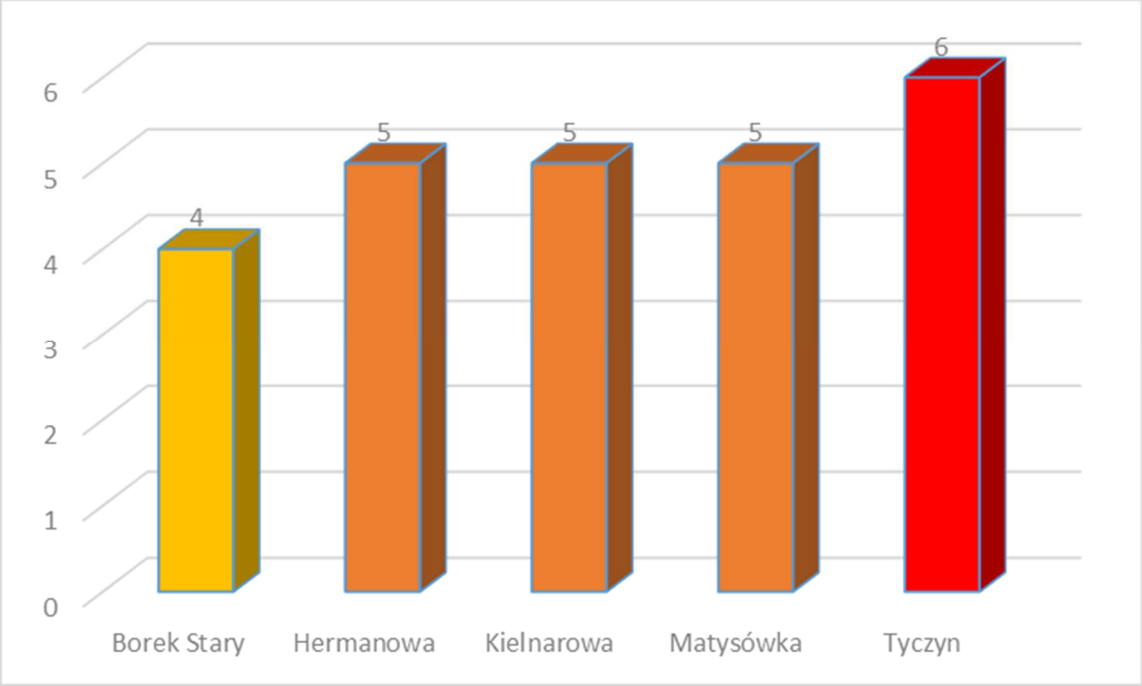

Źródło: opracowanie własne

6. TERENY ZDIAGNOZOWANE JAKO OBSZARY KRYZYSOWE

Analizując zjawiska kryzysowe w gminie na podstawie wskazanych w *Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* oraz biorąc pod uwagę, iż obszar zdegradowany to obszar, w którym występuje ponadto co najmniej jeden z negatywnych wskaźników gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych czy technicznych oraz projekt *Wytycznych Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020* wskazujący, iż w ramach RPO WP 2014-2020 mogą zostać wsparte obszary rewitalizacji, dla których skalę negatywnych zjawisk w sferze społecznej i pozostałych opisują mierniki **(minimum 4 z wymienionych wskaźników w wytycznych),** dla których wartości są mniej korzystne niż wartości referencyjne dla województwa podkarpackiego, dla gminy Tyczyn obszary zdegradowane, wymagające rewitalizacji, znajdują się w miejscowościach:

1. **Borek Stary,**
2. **Hermanowa,**
3. **Kielnarowa,**
4. **Matysówka,**
5. **Tyczyn**.

6.1 Obszary do rewitalizacji

Obszar, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 *ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Na terenie Gminy Tyczyn obszar do rewitalizacji to:

1. **Obszar miejscowości Tyczyn z wyłączeniem ulic: Potoki i Łany.** Obszar do rewitalizacji zajmuje powierzchnię 746 ha (7,46 km^2).
   Na tym terenie planuje się przeprowadzić inwestycje na następujących obiektach:

- budynek dawnego Sądu Grodzkiego (ul. Świętego Krzyża 13, nr dz. 1034, obręb 0001 Tyczyn);
- łącznik pomiędzy Gimnazjum im. Św. Jana Pawła II i halą sportową; (ul. Grunwaldzka 31, nr dz. 1190, 1192/3, 1192/5 obręb 0001 Tyczyn);
- zespół pałacowo-parkowy u zbiegu ulic Grunwaldzkiej i Parkowej (nr dz. 1193/7, 1193/6, 1193/9, obręb 0001 Tyczyn),
- budynek starej plebanii w Tyczynie (ul. Mickiewicza 10, nr dz. 1971/16, obręb 0001 Tyczyn),
- obszar rynku w Tyczynie wraz z przyległymi uliczkami (nr dz. 601/7, 1701, 1702/1, 1702/2, 1148/4, 1121, 3686/1, 3686/4, 3686/5, 3686/6, 3686/7, 3686/8, 1714/1, 1714/2, 1126/3, 1113, 1721, 1722/3, 1724, 1725/5, 1726/1, 1100/2, obręb 0001 Tyczyn).

6.2 Podsumowanie

Głównym wnioskiem płynącym z przeprowadzonej diagnozy gminy jest konieczność podjęcia działań, które powinny koncentrować się przede wszystkim na aktywizacji i poprawie jakości życia lokalnych społeczności, w tym:

- przeciwdziałaniu bezrobociu, szczególnie długotrwałemu (m.in. podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz poziomu przedsiębiorczości, eliminacja biernej postawy społeczeństwa),
- przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz likwidacji barier przestrzennych,
- wzmacnianiu postaw obywatelskich i patriotyzmu lokalnego,
- zmniejszeniu problemu ubóstwa,
- poprawa sytuacji osób niepełnosprawnych,
- zwiększeniu poziomu bezpieczeństwa,
- poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, szczególnie infrastruktury publicznej,
- poprawa dostępności oraz jakości terenów rekreacyjnych i zielonych, w tym tworzenie nowych, atrakcyjnych przestrzeni oraz kreowanie miejsc spotkań lokalnych społeczności,
- wykorzystanie lokalnego potencjału dla rozwoju turystyki oraz poprawy wizerunku gminy jako całości.

Na podstawie analizy danych statystycznych, oceny wartości wskaźników osiągniętych oraz zdiagnozowanych dodatkowych czynników gospodarczych i walorów funkcjonalno-przestrzennych obszarów zaniedbanych technicznie a także z uwagi na ich istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy Tyczyn, na terenie wybranych jednostek urbanistycznych, jako obszar do rewitalizacji, wymagający wsparcia, proponuje się uznać teren miejscowości **Tyczyn z wyłączeniem ulicy Potoki i ulicy Łany.**

Na wskazanym wyżej terenie planuje się przeprowadzenie następujących działań rewitalizacyjnych:

1) **remont budynku dawnego Sądu Grodzkiego** z przeznaczeniem na cele społeczne. Zakres rzeczowy obejmuje kompleksowy remont budynku (powierzchnia zabudowy – 534 m^2), adaptację pomieszczeń, przystosowanie obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych, zagospodarowanie najbliższego otoczenia (działka o powierzchni 0,27 ha) poprzez wykonanie parkingu, nasadzenia zieleni, utworzenie placu zabaw. W budynku planuje się prowadzenie działań z zakresu usług społeczno-zdrowotnych. Ponadto powstanie placówka/placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, która będzie zapewniać opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę oraz rozwój zainteresowań. Zajęcia prowadzone będą również w formie pracy podwórkowej na wolnej przestrzeni. Realizowane będą co najmniej dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wskazanych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. Ponadto wyremontowany obiekt będzie służył MGOPS w Tyczynie do prowadzenia działań z zakresu reintegracji społecznej.

2) **rozbudowa i adaptacja budynku łącznika między Gimnazjum Publicznym im. św. Jana Pawła II i halą sportową.** Zakres rzeczowy obejmuje niezbędne prace budowlane, adaptację pomieszczeń, zakup potrzebnego wyposażenia, przystosowanie obiektu dla potrzeb osób niepełnosprawnych oraz zagospodarowanie przyległego terenu (wykonanie nasadzeń, montaż systemu monitoringu i systemu oświetlenia, mała architektura – ławki, kosze, donice na kwiaty). W budynku planuje się utworzenie siedziby Klubu Integracji Społecznej. Głównym celem KIS będzie promowanie aktywności i przedsiębiorczości społecznej, przygotowanie do podjęcia zatrudnienia np. w ramach prac społecznie użytecznych, przeciwdziałanie

wykluczeniu społecznemu, pomoc w wychodzeniu z izolacji i osamotnienia. W budynku będzie mieścić się również stołówka dla uczniów oraz stołówka ogólnodostępna. Ponadto w budynku planuje się utworzenie sal szkoleniowych dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej.

3) r**ewitalizacja przestrzeni publicznej.** Zespół pałacowo – parkowy położony jest przy wjeździe do miasta Tyczyna od strony Rzeszowa u zbiegu ulic Grunwaldzkiej i Parkowej. Obiekt wpisany jest do rejestru zabytków i objęty ochroną konserwatorską (decyzja A-1138 z dnia 23.09.1983r.). Ze względu na zachowanie zabytkowego charakteru zespołu pałacowo-parkowego, który stanowi jeden z najcenniejszych obiektów w województwie podkarpackim, planowana jest jego rewitalizacja zgodnie z zaleceniami konserwatorskimi:

- funkcjonalne dopasowanie do potrzeb obecnych użytkowników z zachowaniem substancji historycznej,
- odtworzenie w miarę możliwości głównych osi i powiązań widokowych z uwidocznieniem dominant widokowych – obecnie zatartych, utrzymanie obecnych granic w kształcie wieloboku,
- maksymalne wykorzystanie istniejącego drzewostanu z podkreśleniem i odsłonięciem elementów najcenniejszych,
- usunięcie przypadkowych nasadzeń zacierających widoki,
- konserwacja i remont zachowanej zabytkowej infrastruktury budowlanej, tj. pałacu, fontanny, lodowni, studni, bramy wjazdowej i muru ogrodzeniowego,
- w celu nadania parkowi charakteru rekreacyjno-wypoczynkowego dopuszcza się możliwość wprowadzenia elementów tzw. małej architektury w formie podporządkowanej i stylistycznie dopasowanej do charakteru zabytkowego założenia obiektu.

Miejsce planuje się wykorzystać do prowadzenia zajęć podwórkowych dla dzieci i młodzieży na wolnej przestrzeni w ramach działania świetlicy środowiskowej działającej w połączonych formach. Ponadto rewitalizacja przyczyni się do wzmożonego ruchu osób i rozwoju np. usług. Dzięki temu w otoczeniu rewitalizowanych obszarów na terenie Gminy Tyczyn będzie rozwijać się działalność gospodarcza.

4) **rewitalizacja budynku starej plebani.** Budynek wykorzystywany jest przez Caritas do prowadzenia działań rehabilitacyjnych. Przy udziale współfinansowania ze środków UE możliwe byłoby rozszerzenie działalności oraz wykorzystanie piętra budynku na działania z zakresu reintegracji społecznej.

5) **rewitalizacja obszaru rynku w Tyczynie wraz z przyległymi uliczkami.**

Tabela 31. Obszary objęte rewitalizacją

Lp.	Miejscowość	Lokalizacja	Powierzchnia	Udział powierzchni rewitalizowanej w powierzchni całej gminy	Mapa
1.	Tyczyn (z wyłączeniem ulicy Potoki i ulicy Łany)	1) budynek dawnego Sądu Grodzkiego (ul. Świętego Krzyża 13, nr dz. 1034, obręb 0001 Tyczyn); 2) łącznik pomiędzy Gimnazjum im. Św. Jana Pawła II i halą sportową; (ul. Grunwaldzka 31, nr dz. 1190, 1192/3, 1192/5, obręb 0001 Tyczyn); 3) zespół pałacowo-parkowy u zbiegu ulic Grunwaldzkiej i Parkowej (nr dz. 1193/7, 1193/6, 1193/9, obręb 0001 Tyczyn); 4) budynek starej plebani (ul. Mickiewicza 10, nr dz. 1671/16, obręb 0001 Tyczyn); 5) obszar rynku w Tyczynie wraz z przyległymi uliczkami (601/7, 1701, 1702/1, 1702/2, 1148/4, 1121, 3686/1, 3686/4, 3686/5, 3686/6, 3686/7, 3686/8, 1714/1, 1714/2, 1126/3, 1113, 1721, 1722/3, 1724, 1725/5, 1726/1, 1100/2, obręb 0001 Tyczyn).	Powierzchnia miejscowości Tyczyn (z wyłączeniem ulicy Potoki i ulicy Łany) – 746 ha (7,46 km^2)	7,46 km^2/ 59 km^2 = 12,64%	Nr 1 Nr 2

Spis rysunków:

RYSUNEK 1. POŁOŻENIE GMINY TYCZYN NA TLE KRAJU, WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO I POWIATU RZESZOWSKIEGO 5
RYSUNEK 2. UDZIAŁ DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W LICZBIE BEZROBOTNYCH OGÓŁEM W POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCIACH GMINY TYCZYN, STAN NA 31.12.2014 9
RYSUNEK 3. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY GMINY TYCZYN 16
RYSUNEK 4. RANKING MIEJSCOWOŚCI – NEGATYWNE ZJAWISKA OKREŚLAJĄCE OBSZARY ZDEGRADOWANE 43

Spis Tabel:

TABELA 1 POWIERZCHNIA MIEJSCOWOŚCI W GMINIE TYCZYN 6
TABELA 2 STAN LUDNOŚCI W MIEJSCOWOŚCIACH GMINY TYCZYN, STAN 31.12.2014 R. 7
TABELA 3. PRZYROST NATURALNY W GMINIE TYCZYN W 2011 -2014 ROKU 7
TABELA 4 STRUKTURA WIEKOWA WG EKONOMICZNYCH KATEGORII WIEKU - GMINA TYCZYN (2011-2014) ... 7
TABELA 5. LICZBA OSÓB POBIERAJĄCA ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ NA TERENIE GMINY TYCZYN ZE WZGLĘDU NA CHARAKTER POMOCY, STAN NA 31.12.2015 11
TABELA 6. PODMIOTY GOSPODARCZE WPISANE DO REJESTRU REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH 12
TABELA 7. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH MIEJSCOWOŚCI GMINY TYCZYN 18
TABELA 8. DEMOGRAFIA – WSKAŹNIK: SALDO MIGRACJI NA POBYT STAŁY W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 21
TABELA 9. DEMOGRAFIA – WSKAŹNIK: LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W STOSUNKU DO LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 22
TABELA 10. DEMOGRAFIA – WSKAŹNIK: MEDIANA WIEKU, STAN NA 31.12.2014 R. 22
TABELA 11. DEMOGRAFIA – WSKAŹNIK: PRZYROST NATURALNY W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 23
TABELA 12. RYNEK RACY – WSKAŹNIK: LICZBA DŁUGOTRWALE BEZROBOTNYCH W % BEZROBOTNYCH OGÓŁEM, STAN NA 31.122014 R. 24
TABELA 13. RYNEK PRACY – WSKAŹNIK: UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.122014 R. 25
TABELA 14. POMOC SPOŁECZNA – WSKAŹNIK: LICZBA OSÓB KORZYTSAJACYH ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOĘŁCZNEJ W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 26
TABELA 15. POMOC SPOŁECZNA – WSKAŹNIK: KORZYSTAJĄCE ZE ŚWIADCZEŃ POMOCY SPOŁECZNEJ Z TYTUŁU NIEPELNOSPRAWNOŚCI W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 27
TABELA 16. EDUKACJA – WSKAŹNIK: WYNIKI EGZAMINÓW 6-KLASISTY, STAN NA 31.12.2015 R. 28
TABELA 17. PODMIOTY GOSPODARCZE- WSKAŹNIK: LICZBA ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W REJESTRZE REGON W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 29
TABELA 18. PODMIOTY GOSPODARCZE – WSKAŹNIK: LICZBA NOWO ZAREJESTROWANYCH PODMIOTÓW GOSPDOARCZYCH W REJESTRZE REGON W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 30
TABELA 19. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE – WSKAŹNIK: LICZBA STWIERDZONYCH PRZESTĘPSTW OGÓŁEM W PRZELICZENIU NA 100 OSÓB WG FAKTYCZNEGO MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2014 R. 31
TABELA 20. UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNE – WSKAŹNIK: LICZBA BUDYNKÓW MIESZKALNYCH ZAMIESZKAŁYCH, WYBUDOWANYCH PRZED ROKIEM 1989 W RELACJI DO OGÓLNEJ LICZBY BUDYNKÓW MIESZKALNYCH ZAMIESZKAŁYCH, STAN NA 31.12.2011 R. 32

TABELA 21. INTEGRACJA SPOŁECZNA – WSKAŹNIK: LICZBA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH NA 100 OSÓB WG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, STAN NA 31.12.2013 R. 33
TABELA 22. INTEGRACJA SPOŁECZNA – WSKAŹNIK: FREKWENCJA W WYBORACH DO ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO (I TURA), STAN NA 31.12.2014 R. 33
TABELA 23. OCHRONA ŚRODOWISKA – WSKAŹNIK: ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI GAZOWEJ, STAN NA 31.12.2014 R. 34
TABELA 24. OCHRONA ŚRODOWISKA – WSKAŹNIK: ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, STAN NA 31.12.2014 R. 35
TABELA 25. OCHRONA ŚRODOWISKA – WSKAŹNIK: ODSETEK LUDNOŚCI KORZYSTAJĄCEJ Z SIECI KANALIZACYJNEJ, STAN NA 31.12.2014 R. 36
TABELA 26. ANALIZA PORÓWNAWCZA WSKAŹNIKÓW 38
TABELA 27. WSKAŹNIKI PORÓWNAWCZE 39
TABELA 28. WSKAŹNIKI PORÓWNAWCZE 40
TABELA 29. WSKAŹNIKI PORÓWNAWCZE 41
TABELA 30. ANALIZA PORÓWNAWCZA WYBRANYCH WSKAŹNIK Z POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII 42
TABELA 31. OBSZARY OBJĘTE REWITALIZACJĄ 47